

ÜLELIIDULINE POLIITILISTE
JA TEADUSALASTE TEADMISTE
LEVITAMISE ÜHING

V. G. SOKOLOV

**SEKTANTLUS
JA SELLE
REAKTSIOONILINE
OLEMUS**

Nr. 4 (140)

EESTI NSV
POLIITILISTE JA TEADUSALASTE TEADMISTE
LEVITAMISE ÜHINGU
VALJAANNE

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
TALLINN 1953

ÜLELIHDULINE POLIITILISTE JA TEADUSALASTE TEADMISTE
LEVITAMISE ÜHING

V. G. SOKOLOV

SEKTANTLUS JA
SELLE REAKTSIOONILINE
OLEMUS

EESTI NSV POLIITILISTE JA TEADUSALASTE TEADMISTE
LEVITAMISE ÜHINGU
VÄLJAANNE

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS · TALLINN 1953

Originaali tiitel:

В. Г. Соколов

Сектантство и его реакционная сущность

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU

Mis on usuline sektantlus ja selle tekkimise põhjused

Nõukogude rahvas teostab suure Lenini-Stalini partei juhtimisel edukalt järkjärgulist üleminekut sotsialismilt kommunismile. Väga suure tähtsuse omandavad sel aja-
järgul kommunistliku kasvatuse küsimused, kapitalismi igandite võitmine inimeste teadvuses.

Üheks niisuguseks mineviku igandiks on usulised eelarvamused ja ebausk. Valdav enamik nõukogude inimesi on neist juba ammu vabanenud. Kuid teatud osa Nõukogude kodanike seas on neid eelarvamusi veel olemas, üksikutel juhtudel aga, seal, kus ei tehta vastavat poliitilist ja kasvatustööd, nad isegi elustuvad.

Usulisi eelarvamusi ei saa «tühistada» ega «keelata». Neist võib ja peab lahti saama visa kasvatustööga.

Marksism-leninism õpetab, et usk on tõelise teaduse leppimatu vaenlane. Seltsimees Stalin ütleb, et «igasugune usund on midagi vastandlikku teadusele».¹ Marksism-leninism paljastab lõpuni usu ebateadusliku ja reaktsioonilise iseloomu, ükskõik missuguse rüüga see ennast ka ei ehiks.

Usuliste organisatsioonide hulka, millel on veel mõnevõrra levikut meie maal, kuuluvad ka mitmesugused sektid, sealhulgas evangeeliumi kristlased-baptistid («baptizein» — kreeka keeles «kastma», «ristima»), «seitsmenda päeva adventistid» («adventus» — ladina keeles «tulek»), igat laadi vanausulised.

Sektideks nimetatakse tavaliselt usulisi rühmitusi, mis ühel või teisel põhjusel on lõonud lahku antud maa peamisest, valitsevast kirikust või antud usus valitsevast suunast. Termin «sekt» on tinglik mõiste. Mõned praegu valitsevad või ühel või teisel maal levinud kirikud olid omal ajal ise sektid, mõningaid usulisi organisatsioone loetakse mõnedel

¹ J. V. Stalin, Teosed, 10. kd., lk. 129.

maadel sektideks, teistel maadel aga on nad valitsevad või laialt levinud. Baptistid näiteks on reas maades sektid, Ameerika Ühendriikides aga on nad suurimaks organisatsiooniks, mis on tihedalt seotud valitseva kodanlusega.

NSV Liidus, kus kirik on lahutatud riigist ja kus ei ole ega saa olla mingit «valitsevat», «riigi»usku, on «sekti» nimetuse tinglikkus silmanähtav.

Tuleb märkida, et lahkuminekuks sektide ja nende kirikute vahel, milledest nad kunagi lahku löid, puudutavad käesoleval ajal peamiselt kiriku organisatsioonilisi küsimusi, rituaalidesse suhtumist, «pühakirja» ühe või teise kirjatähe tõlgendamist jne.

Oma olemuselt aga on iga usuline sekt organisatsioon, mis propageerib ebateaduslikku, usulist ideoloogiat. Nagu ristiusu vaimulikud, nii ülistavad ka sektantlikud jutlustajad tänapäeval kõigis kapitalistlikes maades tavaliselt ekspluateerijate võimu, kutsuvad rahvahulki üles nurisemata kandma klassirõhumist, lubades peale surma tasu selle eest. Igasugune sektantlik usuõpetus on niisama vastandlik teaduslikule maailmavaatele nagu iga teinegi usund, on oopiumiks rahvale, üheks töörahva vaimse uimastamise ja rõhumise vahendiks.

Ristiusu sektide õpetuse ja näiteks õigeusuliste või katooliiklaste usuõpetuse vahel ei ole olulisi erinevusi. Rea sektantlike organisatsioonide iseloomustavaks jooneks on sulgumine oma pooldajate kitsasse ringi. See vajutab erilise pitseri nende tegevusele. Sektantlikud jutlustajad püüavad igast koguduse liikmest kasvatada usklikku «veendumuse põhjal». Kuid see «veendumus» ei avaldu sugugi teadlikus suhtumises sellesse, mida sektide juhid ette kannavad, vaid väljendub jutlustatava usuõpetuse fanaatilises, pimedas vastuvõtmises.

Just seda taotleavad ka kaasaegsed sektantlikud jutlustajad iga sektiliikme usulise mõjutamise kogu süsteemiga.

Usulise sektantluse, eriti baptismi näol on meil tegemist «rafineeritud usu» eri liigiga, mille esindajad, kuulutades sõnades mingisugust «puhast ristiusku» (olgu öeldud, et niisugust «puhast ristiusku» pole kunagi olnud), propageerivad tegelikult samasuguseid reaktsioonilisi ja ebateaduslikke vaateid nagu teiste usukultuste preestriski. Kuid kuidas ka mitmesugused sektid oma usundit ei moderniseeriks, ei puhastaks, nad jäävad ikkagi usulisteks organisatsioonideks, aga «... i g a s u g u n e, isegi kõige rafineeri-

tum, kõige heatahtlikum jumala idee kaitsmine või õigustamine on reaktsiooni õigustamine»¹.

Oma kirjanduses ja jutlustes püüavad sektantlikud juhid ja eriti evangeeliumi kristlaste-baptistide jutlustajad usklikele sisendada, et nende usuõpetus pole mitte üksi «kõige tõelisem» ja kahtlemata «lunastab hauataguses elus», vaid et ta on ka kõige õiglasem, et sektantlus olevat olnud ja on progressiivne liikumine. Tarvitsevat ainult kogu maa-keral sektide poolt jutlustatavad printsiibid ellu viia, ja inimkond leiab otsekohe rahu ja üldise õnne. Sektantluse «progressiivsuse» tõestuseks viitavad jutlustajad mõnikord ühele või teisele faktile sektantlike liikumiste ajaloost. Millest siis ajaloolised faktid tegelikult räägivad?

Ristiusk pole oma tekkimisest saadik ühtne olnud. Juba varajases ristiuses käis vihane võitlus mitmesuguste üks-teisele vaenulike voolude, suundade, rühmituste vahel. Selle pealtnäha usulise võitluse taga peitus mitmesuguste sotsiaalsete rühmituste võitlus. Mitmesuguste poliitiliste huvide võitlus määras ka ristiusu kiriku lõhenemise kaheks peamiseks — ida (õigeusu) ja lääne (rooma-katoliku) vooluks. Nii ühes kui teises tekkisid aja jooksul omakorda usulised voolud, mida valitsev kirik nimetas «ketserlikeks» ehk sektideks.

Laia ulatuse võtsid sektantlikud (ehk «ketserlikud») liikumised keskajal Lääne-Euroopas. See ajastu sünnitas anabaptismi ja protestantismi, sealhulgas luterluse, kalvinismi ja teised usulised voolud.

Feodaalse Lääne-Euroopa elus etendas suurt osa katoliku kirik eesotsas Rooma paavstiga, kes nimetas ennast (ja keda nimetatakse) «Kristuse asemikuks» maa peal. Selle kiriku valduses olid määratu suured rikkused ja ta oli suureks reaktsiooniliseks poliitiliseks jõuks. Tema käes oli vähemalt üks kolmandik kõigist maadest. Paavsti hoovkonna ülalpidamiseks Roomas, kõrgema vaimulikkonna ja munkade joominguteks ja liiderlikuks eluks pumbati kõigist Euroopa maadest välja määratu suuri summasid. Tolleaegse ühiskonna kõigist klassidest oli eriti raske talupoegade olukord, kes olid koormatud arvukate kohustustega mitte üksi maaomaniku heaks, vaid pidid andma ühe kümendiku oma töö saadustest ka kirikule. Sissetulekute tagaajamisel kasutas katoliku kirik toore vägivalla kõrval

¹ V. I. Lenin, Teosed, 35. kd., lk. 93 (v. k.).

ka kõiki usulise kelmuse ja hirmutamise vahendeid — kiriklikku needmist, igaveste piinadega ähvardamist, «imet-tegevaid» ikoone, pühakute säilmeid, indulgentside (pat-tude andeksandmise) müüki, imede fabritseerimist jne. Et katoliku kirik oli, Engelsi ütluse järgi, «kehtiva feo-daalkorra kõige kõrgemaks üldistuseks ja sanktsiooniks»¹, loomulikult olid siis väljaastumised feodaalkorra vastu pa-ratamatult suunatud ka katoliku kiriku ja vaimulikkonna vastu ja omasid samuti usuteadusliku «ketserluse», s. o. valitseva kiriku dogmadest kõrvalekaldumise iseloomu.

Sõltuvalt osavõtjate ja nende poolt ülesseatud eesmär-kide iseloomust olid ketserlikud liikumised kas progressiiv-sed või reaktsioonilised. Reaktsioonilised olid oma olemu-selt need vääropetused, need usulised ühiskondlikud liiku-mised, mis kiskusid tagasi feodalismi-eelsesesse minevikku, idealiseerides seda minevikku.

Teised liikumised olid oma aja kohta progressiivsed (ehkki nad olid usulise värvinguga), sest nad väljendasid tekkinud kodanluse või töötavate elementide püüdlusi. Sei-lest hoolimata oli liikumiste usuline vorm, kuigi need lii-kumised tolle aja tingimuste tõttu ei saanud ollagi teistsu-gused, nende nõrgaks, negatiivseks küljeks. Engels kirju-tas, et igasugune ketserlus, järelikult ka see, mis sisuliselt väljendas oma aja kohta progressiivsete klasside püüdlusi, oli vormilt reaktsiooniline liikumine. Usuline kest takistas asjaosalistel nende klassihuvidest arusaamist, liikumiste tõeliste eesmärkide mõistmist. Mitmesugused klassid, kes liikumistest osa võtsid, taotlesid ju erinevaid ees-märke.

Marxi ja Engelsi teadusliku sotsialismi tekkimisest alates sai töölisklass töörahva juhiks tema võitluses eksplua-terimise ikkest vabanemise eest. Töölisklassi ja tema kommunistliku partei juhtimisel kukutas Venemaa töörahvas mõisnike ja kapitalistide võimu, purustas oma vaenla-sed, ehitas üles sotsialistliku ühiskonna ja teostab edukalt üleminekut sotsialismilt kommunismile.

Tänapäeval juhivad maailma kõigis maades rahvahul-kade võitlust imperialismi vastu, parema tuleviku, rahu ja sotsialismi eest kommunistlikud parteid ja töölisparteid.

Imperialistid aga kasutavad usku reaktsioonilisteks ees-märkideks.

¹ K. Marx ja F. Engels, Teosed, VIII kd., lk. 128 (v. k.).

Sektantlus Venemaal

Venemaal oli sektantlik liikumine, mis hõlmas peaaegjalikult talurahvast, enne revolutsiooni omapäraseks kehtiva korra vastu suunatud protesti vormiks.

Lenin kirjutas, et «poliitilise protesti esinemine usundliku katte all aga on nähtus, mis teataval arenemisastmel on omane kõigile rahvastele»¹.

Sellest seisukohast tuleb hinnata ka sektantlikku liikumist Venemaal, näiteks XIV—XVI saj. linnaketserlust ning samuti õigeusu kiriku lõhenemist XVII sajandil. Revolutsioonieelse Venemaa õigeusu kirik oli koostisosaks ekspluateerijate kogu vägivallaaparaadis rahvahulkade üle, ja töörahva võitlus oma rõhujate vastu omandas selle tõttu, et rahvahulkade poliitiline teadvus ei olnud küllaldaselt arenenud, usulise värvingu ning kulges mitmesuguste sektantlike liikumiste vormis.

XIX sajandi teisel poolel tekivad Venemaal välismaise päritoluga sektid: baptistid, evangeeliumi kristlased, adventistid, stundistid, mennoniidid jt. Sektantliku liikumise kasvamine sel ajajärgul oli talurahva hulkade laostumise ja maast ilmajäämise protsessi tulemuseks 1861. aasta feodaal-pärisorjusliku reformi ja külas toimunud kapitalistlike suhete tormilise arengu tagajärjel.

Talurahvast rõhusid nii feodaalne ike (määratu suured maksud, väljaostumaksud, teoorjus, võlaorjus, mõisnike omavoli) kui ka poliitiline õigusetus ja kulaklik ekspluateerimine. Feodaalsele rõhumisele lisandus kapitalistlik rõhumine. Kõik see tõukas õnnetuid talurahvahulki nende poliitilise mahajäämise tõttu abi otsima olematuilt, üleloomulikelt jõududelt. Seda «lohutust» ei tahtnud nad otsida õigeusu kiriku rüpest, kelle vaimulikud olid mõisniku, kulaku, urjadniku esimesed abilised ja kes laostunud talurahva silmis olid liiga ilmseks, avalikuks tööriistaks tsarismi käes. Sellest tuligi paljude talupoegade «tröösti», «õiguse» otsimine väljastpoolt kroonu õigeusu kirikut, ilma pappideta, kirikuteta ja kloostriteta usust, loobumine õigeusu kiriku usutalitustest, «apostlite aegade» evangeeliumi kiriku ja tema «tõelise» ristiusuõpetuse juurde tagasipöördumise propaganda. Sellest tuligi lahkulöömine õigeusust ja eriliste usuorganisatsioonide (koguduste jne.) loomine,

¹ V. I. Lenin, Teosed, 4. kd., lk. 212.

mida valitsev kirik nimetas «sektideks». Teiste sõnadega, talupoegade protest selle talumatu olukorra vastu, milles nad viibisid, omandas sageli usulise sektantluse passiivse vormi. Kõik see oli objektiivselt loobumine võitlusest parema elu eest maa peal, võitlusest nende vastu, kes olid tõeliselt süüdi talurahva laostumises, näljas, vaesuses ja kannatustes — isevalitsuse, mõisnike, kapitalistide, kula-kute vastu.

J. V. Stalin ütles oma kõnes II üleliidulisel nõukogude kongressil 1924. aasta jaanuaris:

«Kümneid ja sadu kordi on töörahvas sajandite vältel katsunud rõhujaid oma turjalt maha heita ja oma seisukorra peremeheks saada. Kuid iga kord on ta olnud sunnitud lööduna ning häbistatuna taganema, varjates oma hinges ülekohut ja alandust, viha ja ahastust ning suunates pilgud tundmatu taeva poole, kust ta lootis pääsu leida. Orjuseahelad jäid kas püsima või vanad ahelad asendati uutega, niisama ränkade ja alandavatega.»¹

Neis seltsimees Stalini sõnades antakse vastus mitte üksi taevastesse «päästjatesse» uskumise peamiste põhjuste küsimusele, vaid ka küsimusele igasuguse usundi olemasolust ekspluateerivas klassiühiskonnas. Kannatades üle jõu käivat iket ja ekspluateerimist, pöörasid tsaarivõimade talurahva hulgas, olles jõuetud muutma seda korda, oma pilgud taeva poole. Need «taevase päästmise» otsingud väljendusid ka mitmesuguste usuliste sektide moodustamises. See oli ühtlasi ka protestiks valitseva õigeusu kiriku — isevalitsuse vaimse toe, mõisnike-pärisorjapidajate toe — vastu.

Usk taevastesse «päästjatesse» ei kajastanud mitte üksnes nende jõuetust, kes seda uskusid, vaid tumestas ka nende teadvust, juhtis töörahva viha kõrvale rõhujatelt, kes olid tõeliselt süüdi tema hädades. Sellepärast ekspluateerijate klassid toetasid ja toetavadki sääraseid uskumusi.

Kõigest öeldust järeldub, et mineviku sektantlikud liikumised olid mitmesuguste sotsiaalsete gruppide protesti vormiks kehtiva korra vastu, mis oli tavaliselt pühitsetud ühe või teise riigis valitseva kiriku autoriteediga. Kuid see protest oli passiivne, jõuetu.

Sektantlikud õpetused revolutsioonilisest võitlusest loobumise kohta, selle kohta, et tuleb loota taevastele «pääst-

¹ J. V. Stalin, Teosed, 6. kd., lk. 48.

jatele», üldise armastuse (järelikult ka ekspluateerijate armastamise) jutlustamine — kõik see takistas töörahva hulkade poliitilist valgustamist. Sektantlikud jutlused viisid paratamatult tolstoilikele «kurjale mittevastupanemise» seisukohtadele. Artiklis «L. N. Tolstoi ja tema ajastu» kirjutab V. I. Lenin, et Tolstoi õpetus on «reaktsiooniline selle sõna kõige täpsemas ja kõige sügavamas tähenduses»¹.

1908. a. kirjutab V. I. Lenin, et tolstoilik kurjale mittevastupanemine talurahva poolt oli 1905. a. revolutsiooni lüüasaamise «kõige tõsisemaks põhjuseks». Neid Lenini sõnu võib rakendada kogu selle perioodi sektantluse kohta.

Sektidesse läksid mitte üksi töötavad talupojad, vaid ka kulaklus ja samuti linnakodanluse esindajad, kes asusid harilikult sektantlike organisatsioonide etteotsa. Juba XIX sajandi esimesel poolel olid ühed vanausuliste peamised eestvedajad kapitalistid Gutškovid. XIX sajandi lõpul ja XX sajandi algul olid vanausuliste eesotsas kapitalistid Rjabušinski, vennad Morozovid, Sirotkin, Rahmanov. Baptistide organisatsioonide eesotsas seisid rikkad maaomanikud vennad Mazajevid, kaupmehed Smirnovid, Pavlov, Odintsov. Evangeeliumi kristlaste sekti asutajateks olid tsaaripolkovnik aadlik Paškov, lord Redstock, parun Korf, krahv Bobrinski, krahvinna Šuvalova jt. aristokraatia esindajad. Kodanlik-aadlik ja kulaklik juhtkond püüdis mitte ainult kaitsta sektantlikke organisatsioone revolutsiooniliste õpetuste sissetungimise eest, vaid suunas oma organisatsioonid ka võitlusse nende õpetuste vastu. Ta püüdis suunata poliitiliselt vähem teadliku töörahva rahulolematust usuliste otsingute rööpaise. Enamik sektantluse juhte liitus avalikult sotsialismi vaenlastega ja juhtis seda teed ka sektantlikke organisatsioone.

Venemaal levinud sektide mitmete juhtide poliitilise seisukoha üle võib otsustada järgmiste näidete põhjal.

«Seitsmenda päeva adventistide» sekti juhid kirjutasid petitsioonis tsaarile 1905. a. oktoobris, s. o. ajal, kus revolutsioon oli täies hoos: «Meie, Teie keiserliku kõrguse truud alamad, julgeme avaldada oma südamlikku soovi, et issand hoiaks Teid palju aastaid meie kodumaa jaoks.» Evangeeliumi kristlaste Kiievi koguduse juhid kirjutasid samal aastal telegrammis kubernerile, et «Kiievi evangeeliumi kristlaste kogudusel on au alandlikult paluda Teie kõrge-

¹ V. I. Lenin. Teosed, 17. kd., lk. 52 (v. k.).

ausust heita tema keiserliku kõrguse, armulise keisrihärja jalge ette truualamlikud sügava tänu ja austuse tunded.»

Imperialistliku sõja ajal aastail 1914—1918 vene baptistide juhid (samuti ka teiste kapitalistlike maade baptistid), «unustades» oma mittevastupanu osutamise loosungid, kutsusid baptistlikku noorsugu üles kodanluse ja mõisnike huvide eest oma verd valama.

Sektantliku «vendluse» jutlustamise reaktsiooniline rahvavastane olemus nähtub ühe vene baptistide juhi — Pavlovi — avaldusest, kes ütles, et «baptistidel pole midagi oma venna, ameerika miljonäri Rockefelleri kapitalide vastu ning samuti meie venna Kristuses, Lloyd George'i võimulemise vastu».

Pärast 1917. a. Veebruarirevolutsiooni Ajutise Valitsuse poolt 12. augustil 1917 kontrrevolutsiooniliste jõudude mobiliseerimiseks kokku kutsutud Riiklikul nõupidamisel kutsus evangeeliumi kristlaste sekti pea Prohhanov kõiki parteisid ja klasse üles «leppima üksteisega», toetama kodanlikku Ajutist Valitsust ja võitlema läheneva proletaarse revolutsiooni vastu. Ta raevutses bolševike vastu, revolutsiooni vastu ja nõudis kontrrevolutsioonilise «kõva võimu» kehtestamist.

1917. a. oktoobris teatasid üks baptistide liidreid P. V. Odintsov ja üks evangelistide liidreid P. T. Friesen: «Kõrgema võimu vormi küsimus on meie jaoks lõplikult otsustatud suure ülevenemaalise kogu poolt 13. veebruaril 1613. aastal», s. o. nad astusid avalikult välja Romanovite tsaarivõimu säilitamise eest.

Suure Sotsialistliku Oktoobrerevolutsiooni võidu esimestest päevadest liitusid mitmesuguste sektide juhid ühes teiste usukultuste vaimulikkonnaga avalikult revolutsiooni vaenlaste leeriga. Silmapaistvad evangeeliumi baptistide ja adventistide juhid, kes olid tihedalt seotud kontrrevolutsioonilise vene ja välismaise kodanlusega, vihkasid töörahva võimu. Kogu sektantlik (eriti evangelistlik ja baptistlik) ajakirjandus loopis vale ja laimu poriga nõukogude võimu, bolševike parteid, revolutsiooniliselt meelestatud töölisi, talupoegi ja sõdureid. Baptistlik ajakiri «Slovo Istino» («Tõesõna») nimetas noort nõukogude võimu «patu tööriistaks» ja ennustas tema peatset lõppu. «Juhtivate vendade» jutlustes kutsuti usklikke üles mitte täitma nõukogude organite korraldusi ja võitlema nõukogude võimu vastu. Niinimetatud «evangeelne vagadus» heideti kõrvale

ning mõnede sektide juhtide kogu «vaimulik-manitsuslik» tegevus suunati peaausjalikult sektide lihtliikmete usuliste eelarvamuste kasutamisele kontrrevolutsioonilistel eesmärkidel: võitluseks äsjavõitnud proletaarse revolutsiooniga. See võitlus ei lakanud ka järgnevail aastail.

Kodusõja ja välismaise sõjalise interventsiooni ajajärgul, millal inglise-ameerika imperialistid katsusid sõjaga, blokaadiga ja ennekuulmatute metsikustega kägistada noort Nõukogude vabariiki, Nõukogude Venemaa baptismi, evangelismi ja adventismi juhid, varjates end silmakirjalikult jumala käsuga «sa ei pea mitte tapma», kutsusid sektide lihtliikmeid üles keelduma «usuliste veendumuste» põhjal Punaarmee ridades teenimast. Samal ajal suhtusid nad valgete armees teenimisse jaatavalt. Üks silmapaistvaid baptismi juhte, Siberi miljonär-maaomanik G. I. Mazajev, kes abistas inglise-ameerika imperialistide käsilast Koltšakit, organiseeris Koltšaki jõukudest karistusekspeditsiooni talupoegade vastu, kes olid «julgenud» raiuda metsa, mis kuulus sellele «vennale Kristuses». Mitu talupoega peksti surnuks.

Eesti rindel 1919. a. kirjutas evangelistlik jutlustaja Dobrõnin kontrrevolutsioonilisi üleskutseid punaarmeelastele ja viskas oma lendlehti ise lennukilt alla. Siberi vanausuliste «vaimulikud isad» abistasid igati Koltšakit ja organiseerisid võitluseks Punaarmee vastu erilisi «püha risti väesalku». Terve rida baptistide ja evangelistide jutlustajaid aitas Kaug-Idas jaapani intervente.

Sektantlike juhtide üleskutsetel keelduda Punaarmee ridades teenimisest ei olnud kuigi tõsist edu lihtsektantide seas, kes valdavas enamikus koosnesid töölistest ja talupoegadest.

Kodusõda ja välismaine sõjaline interventsioon lõppesid nõukogude võimu võiduga. Selle ning samuti sektide lihtliikmete surve tõttu olid baptistide, evangeeliumi kristlaste ja adventistide sektide juhid sunnitud oma kongressidel ja konverentsidel pärast kodusõja lõppu ametlikult tunnistama Punaarmee ridades teenimise vajalikkust.

Pärast lootuste nurjumist, et NSV Liidus restaureeritakse nepi aastail kapitalistlik kord, astus sektantlik-kulaklik ladvik erilise vihaga välja partei poliitika vastu põllumajanduse sotsialistliku ümberkorraldamise alal. Üks sektantlike juhtide armastatumaid võitlusvõtteid kollektiviseerimise vastu oli talupoegade ning eriti talunaiste hirmutamine

«maailma lõpu» ennustamisega. Paljud sektantide jutlustajad levitasid kuulujutte, üks absurdsem kui teine, «viimse-päeva saabumisest». Kulaklusele saabus siis tõesti viimne-päev. Ja selleks, et päästa kulaklust tema möödapääsmatust purustamisest ja pidurdada töötavate talupoegade massilist kolhoosidesse astumist, arendasid usukultuste preestrid ja jutlustajad religiooni lipu all kontrrevolutsioonilist agitatsiooni. Mõned sektide juhid organiseerisid kontrrevolutsioonilisi diversiooni- ja spionaažigruppe ning võtsid osa vandenõudest Nõukogude riigi vastu. Kohati tekkisid avalikult kontrrevolutsioonilised kulaklikud sektantlikud organisatsioonid («fjodorovlased», «imjaslavlased» jt.).

Seega võitles suur osa sektide juhte rida aastaid sotsialismi, rahva, kõigi kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse ürituste vastu.

Sotsialismi võiduga meie maal ning nõukogude rahva moraalse ja poliitilise ühtsuse tugevnemisega varisesid lõplikult kokku sektantlike juhtide igasugused lootused vana kodanlik-feodaalse korra tagasitulekule. Seoses sellega muutusid sektantluse juhtide tegevusvormid ja meetodid NSV Liidus.

Kaasaegne sektantlus NSV Liidus

Usulisel sektantlusel nagu igal religioonilgi ei ole juuri meie maa ühiskondlikus korras. Religioon on meie maal vaid mineviku igandiks inimeste teadvuses. Koos sotsialistliku korra võiduga kadusid objektiivsed tingimused usuliseks sektantluseks, kuna meie maal ei ole üldse sotsiaalseid põhjusi usklikeks, sest igaveseks on kaotatud igasuguse religiooni toitepind: klassirõhumine ja inimese ekspluateerimine inimese poolt. Nõukogude võimu poolt Lenini-Stalini partei juhtimisel meie maal teostatud suurte ümberkujunduste tulemusena, sotsialismi võidu ja selle alusel nõukogude rahva materiaalse heaolu lakkamatu paranemise ja sotsialistliku kultuuri kasvu tulemusena, partei, riigi ja mitmesuguste ühiskondlike organisatsioonide poolt teostatava määratu suure poliitilise ja teaduslik-haridusliku töö tulemusena — kõige selle tulemusena jääb usuliste ja eriti sektantlike õpetuste pooldajate arv ikka väiksemaks. Mõnest minevikus levinud sektidest on jäänud väikesed, endasse sulgunud, järjest vähenevad rühmad. Mitmesuguste

sektide endiste pooldajate enamik on neist lahkunud, on vabanenud nende poolt jutlustatavate reaktsiooniliste ideede mõju alt ning lülitunud aktiivselt ja teadlikult nõukogude rahva ühisesse töösse sotsialistliku ühiskonna ülesehitamisel. Sektantlikes perekondades üles kasvanud noorsugu õpib nõukogude kõrgemates õppeasutustes, töötab kolhoosides ja sovhoosides, tehastes ja teaduslikes asutustes, olles jäädavalt vabanenud usulistest eelarvamustest.

Tuleb märkida, et ka need nõukogude inimesed, kes on veel seotud mõne sektantliku organisatsiooniga, ei ole kaugeutki sellised, nagu olid endise aja sektandid. Nad elavad sotsialistliku korra tingimustes, võtavad oma tööga osa kommunistliku ühiskonna ehitamisest. Nad näevad paratamatult, kuidas nõukogude inimeste kollektiivne töö kujundab nõukogude võimu ja kommunistliku partei juhtimisel töötajate huvides ümber maa palet ja ühiskonna kogu elu. Kuid teaduslik, materialistlik maailmavaade, sotsialistlik ideoloogia ei ole siiski veel lõplikult välja tõrjunud ühe või teise sektiga (või üldse usukultusega) seotud inimeste teadvusest usulisi eelarvamusi, kodanliku ideoloogia ja kodanliku moraali igandeid. Juba nende inimeste olemine sektantlikus organisatsioonis isoleerib neid kunstlikult ühiskondlikust elus, sellest aktiivselt osavõtmisest ning soodustab usuliste eelarvamuste säilimist.

Viimastel aastatel on enamiku sektide juhtide taktikas ja orientatsioonis toimunud pööre. Elu näitas sektantluse juhtidele juba ammu, et vaenulik suhtumine nõukogude korrasse ja sotsialistlikku ülesehitustöösse vähendab järjest rohkem nende mõju usklike, sekti lihtliikmete hulgas. Seejärel hakkaski osa sektantlike juhte juba mitu aastat enne Suurt Isamaasõda esinema usklike inimeste ees «kommunismi eesivõtjate» osas. Nii kuulutasid tollal mõned baptistide ja evangeeliumi kristlaste juhid, et nõukogude võim ja kommunistlik partei pole midagi muud kui «ristisu sünnitus». Sel eesmärgil muudeti ka müütilise Jeesus Kristuse kuju, kelle kultus on nende sektide õpetuste keskpunktis. Ühes baptistide keskuse läkituses oma kogudustele ja jutlustajatele soovitati vestlustes «juhtida tähelepanu sellele, et evangeeliumi järgi oli Jeesus Kristus proletaarse pärioluga, väikese käsitöölise puusepp Joosepi poeg ja tema ema oli lihtne töötav naine. Järelikult seisab maailma päästja oma sotsiaalselt seisundilt lähedal proletariaadile ja talurahvale...» Samas läkituses öeldi, et legendaarne

Jeesus Kristus oli «suur sotsialist, kommunist, kommunistliku partei vaimne isa ja eelkäija».

Säärane baptistide ühingu juhtkonna avaldus tunnistab nende arusaamist sellest faktist, et nõukogude ühiskonnas valitseb jagamatult sotsialistlik ideoloogia. Usuliste organisatsioonide juhid olid sunnitud seda arvestama ning hakkasid seepärast oma organisatsiooni populaarsuse suurendamiseks kuulutama, et nende õpetus ühtib kommunismi õpetusega.

Muidugi ei vähenda selline ülevõõpamine mingil määral sektantliku usulise ideoloogia reaktsioonilist ja ebateaduslikku iseloomu.

Enamik sektantlikke juhte hakkas lojaalselt suhtuma Nõukogude riigisse. See protsess oli kaunis pikaldane ja jõudis lõpule Suure Isamaasõja ajal. Sektantlike organisatsioonide juhid nägid selgesti, kuidas nõukogude rahvas, sealhulgas järelikult ka usklikud inimesed, koondus Lenini-Stalini partei ümber ja asus rinnaga kaitsma sotsialistlikku kodumaad, andes ennastsalgavalt kõik võidu heaks vihatud vaenlase üle. Sektantlikud juhid ei võinud kõrvale jääda sellest rahva suurest patriootilisest tõusust, muidu oleksid nad jäänud täielikult isoleerituiks sektantlike lihtliikmete massist.

Usuliste sektide juhtide poliitilise positsiooni muutumine ja üleminek nõukogude võimusse lojaalse suhtumise positsioonile on positiivne fakt. See tunnistab kõigepealt nõukogude korra jõudu, tema toetamist kogu rahva poolt. Samal ajal on täiesti selge, et hoolimata sektide juhtide poliitilise seisukoha muutusest jääb usuline ideoloogia, mida nad jutlustavad, endiselt reaktsiooniliseks, ebateaduslikuks ideoloogiaks, mis ei sobi kokku kommunismiga.

Usuliste sektide juhid ja nende jutlustajad püüvad tihti peale veenda, et nende poolt propageeritav õpetus pole oma olemuselt sugugi vasturääkiv kommunismile, mida nõukogude rahvas edukalt ehitab, vaid omab sellega palju ühist. Erinevus seisvat ainult sektantide poolt jutlustatava õpetuse usulises vormis. Ühes 1947. aastasse kuulavas dokumendis teatas üleliiduline evangeeliumi kristlaste-baptistide nõukogu, et vene baptistid «jagavad täiesti kommunismi sotsiaal-majanduslikke printsiipe, kuna need ei käi vastu meie issanda Jeesus Kristuse õpetusele». Pole kahtlust, et meie maa evangeeliumi kristlaste-baptistide lihtliikmete mass, kes koosneb töötajaist, jagab oma enamikus

tõepoolest kommunismi printsiipe ja võtab osa selle ülesehitamisest. Samal ajal on täiesti vale see evangeeliumi kristlaste-baptistide juhtkonna väide, et kommunismi õpetus ei olevat «vasturääkiv» ristiusu (nagu ka igasuguse teise usu) õpetusele.

Kui evangeeliumi kristlaste-baptistide lihtliikmed, olles Nõukogude kodanikud, ütlevad, et nad jagavad täielikult kommunismi sotsiaal-majanduslikke printsiipe, siis pole see ju midagi muud kui tunnistus kommunistlike ideede jõust, meie Nõukogudemaa võimsusest ja nõukogude inimeste truudusest oma kallile nõukogude võimule ja kommunistlikule parteile. Kuid need mitmesuguste usuliste sektide lihtliikmed pole ju mitte sellepärast kommunismi sotsiaal-majanduslike printsiipide pooldajad, et nad on sektandid, vaid sellepärast, et nad on töötavad nõukogude inimesed. Sektantlik usuõpetus aga on, nagu igasugune usuline ideoloogia, reaktsiooniline ega lase usklikul inimesel olla aktiivne ja teadlik kommunismi ülesehitaja. Kommunismi ja ristiusu «kokkusobivuse» propaganda on katse sektantliku usuõpetuse ja moraali reaktsioonilist olemust maskeerida, nõukogude inimeste mõningat osa, kes veel on usuliste eelarvamuste kütkes, eksitusse viia.

Juba Karl Marx paljastas neid, kes püüdsid rahvahulkade petmise eesmärgil tõendada ristiusu kokkusobivust kommunismiga. Oma teoses ««Reini Vaatleja» kommunism» andis Marx ammendava iseloomustuse ristiusu õpetuse reaktsioonilise olemuse kohta, iseloomustuse, mis on rakendatav ka teiste religioonide suhtes.

«Ristiusu sotsiaalsed printsiibid,» kirjutas Marx, «kannavad konsistoriuminõuniku poolt lubatud tasu kõigi maa peal kannatatud jõleduste eest üle taevasse ja õigustavad sellega nende jõleduste jätkamist maa peal.

Ristiusu sotsiaalsed printsiibid kuulutavad kõik rõhujate alatused rõhutavate vastu kas õiglaseks karistuseks pattulangemise ja teiste pattude eest või katsumuseks, mida issand oma suures tarkuses inimestele pattude lunastamiseks alla maa peale saadab.

Ristiusu sotsiaalsed printsiibid ülistavad argust, põlastust iseenda vastu, enesealandust, alistumist, alandlikkust, ühe sõnaga — kõiki pööbli omadusi, kuid proletariaadile, kes ei soovi, et teda koheldakse kui inimkonna jätist, proletariaadile on julgus, eneseteadvus, uhkuse ja sõltumatuse tunne leivast tähtsam.

Ristusüts sotsiaalsetel printsiipidel on pugejalikkuse ja variserlikkuse pitser, proletariaat aga on revolutsiooni-line.»¹

Kommunismi printsiipide ja ristiusu printsiipide vahel ei ole midagi ühist.

V. I. Lenin ja J. V. Stalin paljastasid juba enne Oktoobrirevolutsiooni Venemaal «jumalaehtajad», kes kinnitasid, et sotsialismi ja usku võivad «ühendada».

Kommunism rajaneb kõige eesrindlikuma marksistlik-leninliku teaduse saavutustele, inimkonna poolt kogutud teadmiste tohutule rikkusele. Ristusüts aga, nagu iga teine usund, on rajatud ebausule ja rumalatele eelarvamustele ning püüab veenda, et inimesed peavad oma otsustes ja kujutlustes maailmast juhinduma naiivsetest laste muinasjuttudest, millest räägitakse piiblis ja teistes «pühades» raamatutes.

Dialektiline materialism, mis moodustab kommunismi teoreetilise aluse, õpetab, et maailm on materiaalne ja eksisteerib igavesti, et ta ei ole ega võinud olla loodud kellegi poolt, et maailm on täiesti tunnetatav ja et pole piire inimlikul tunnetamisel.

Ristusüts aga, nagu iga teinegi usund, räägib vastupidiselt teadusele üleloomulike jõudude (jumala, inglite, pühakute, kuradite jne.) olemasolust, kes olevat loonud maailma ja segavat end meelevaldselt looduse ja ühiskonna nähtustesse. Ristusüts õpetab, et maailm on tunnetamatu ja täis saladusi, mida inimesed kunagi ei avasta, et inimene olevat abitu fantastiliste, üleloomulike taevaste maailmavalitsejate ees. Ristusüts eitab looduse ja ühiskondliku elu nähtuste seaduspärasust.

Kommunism kui järjekindlalt teaduslik maailmavaade hülgab igasugused religioossed muinasjutud üleloomulikest jõududest.

Kommunism on võitlev, efektiivne õpetus. Marx kirjutas, et filosoofid ainult seletasid mitmesugusel viisil maailma, kuid asi seisab selles, et teda muuta. Maailma kõigi maade kommunistlikud ja töölisparteid organiseerivad rahvahulki võitlusele ühiskondliku korra põhjalikuks ümbermuutmiseks, inimese teise inimese poolt ekspuuteerimise kaotamiseks. Meie maal organiseerib ja juhib Lenini-Stalini kommunistlik partei nõukogude rahvast tema võitluses kommu-

¹ K. Marx ja F. Engels, Teosed, V kd., lk. 173—174 (v. k.).

nismi ülesehitamise eest. Tema juhtimisel teostavad nõukogude inimesed, kes on relvastatud kõige eesrindlikuma teadusega, suurt stalinlikku looduse ümberkujundamise plaani. Kõrvale heites usu jumalatesse, kuraditesse, imedesse ja üleloomulikkusse, muudavad nõukogude inimesed maa palet, ehitavad tehaseid, elektrijaamu, grandioosseid kanaleid, teevad oma elu siin, maa peal, veel jõukamaks ja õnnelikumaks.

Ristiusu kirikud ja mitmesugused ristiusu sektid aga, nagu kõik usundid, kasvatavad oma järelkäijates tahtejõuetust, passiivsust. Nad õpetavad, et inimene pole miski, on ori, ussike ja sõltub kõiges olematute, üleloomulike jõudude — jumalate — tahtest. Igasugune religioon kutsub lootma kõiges «taevasele abile», «lunastajale».

Kommunism kaotab ühiskonna jagunemise klassideks ja igasuguse võimaluse ekspluateerida inimest inimese poolt.

Igasugune religioon aga jutlustab ühiskonna klassideks jagunemise ja ekspluateerijate korra jäävust ja vankumastust, kuulutades, et niisugune kord on seatud jumala enese poolt.

Kommunistid näevad õnne võitluses ja töös kõigi töötajate heaks, võitluses kõigi inimeste õnneliku elu eest.

Igasugune religioon lubab viirastuslikku, väljamõeldud õnne «haua taga», olematus «taevariigis». Ta jutlustab elurõõmude põlgamist. «Ärge muretsege selle üle, mida süüa või juua, millega katta oma keha. Vaadake linde taeva all: nad ei külva ega korja tagavara ja teie taevane isa toidab neid» — nii õpetab kristlik evangeelium. Seda töötajatele kahjulikku õpetust jutlustavad ka mitmesuguste usuliste sektide juhid. Mõistagi on selline õpetus kasulik ainuüksi ekspluateerijatele, sest see kutsub töötajaid enesealandamisele, loobuma võitlusest parema elu eest.

Kommunism õpetab, et töö on inimese eluline vajadus. Tingimustes, kus töötajad töötavad enese heaks, kogu ühiskonna heaks, nagu see on meie maal ja rahvademokraatia maades, on töö au, kuulsuse, vapruse ja kangelasikkuse asi. Suurim austus saab meil osaks sotsialistliku töö kangelastele. Looy töö rahva heaks on helget kommunismihoonet ehitava nõukogude inimese elumõtteks.

Ristiusk aga väidab, et töö on needus, «jumala karistus inimeste pattude eest».

Meie maal, kus tehakse grandioosset kommunismi ehitamise tööd, sõltub selle töö edukus suurel määral laiade töö-

rahva hulkade poliitilisest teadlikkusest ja ühiskondlikust aktiivsusest, marksismi suurte ideede levikust rahvahulkades, partei ja valitsuse poliitika mõistmisest.

«Igaüks enese eest, jumal üksi kõigi eest» — niisugune on kaasaegsete religioonide loosung, mis õigustavad kõigis kapitalistlikes maades rahvahulkade rõhumist ja ekspluaateerimist ning mida ameerika ja teised sõjaõhutajad kasutavad käesoleval ajal laialdaselt oma inimesevihkajalikeks eesmärkideks.

Nii on lugu ristiusu ja kommunismi printsiipide «kokkusobivusega». Teaduslik-ateistliku propaganda üheks ülesandeks on selle selgitamine, eriti lihtsektantidele, et usulised vaated, sealhulgas ka need, mida propageerivad mitmesugused usulised sektid, on ebateaduslikud ja lepitamatud kommunismi suure õpetusega, et nad takistavad töötajate võitlust õnnelike elutingimuste eest.

Usuliste sektide poolt propageeritav ideoloogia, nagu iga sugune usuline ideoloogia, on sügavalt reaktsiooniline. Ta õõnestab rahvahulkade usku töörahva võidusse, õigustab ekspluaaterijate kõiki jõledusi, viidates «jumala tahtele», levitab ebateaduslikke kujutlusi, alandab inimese väärikust, sest ta kasvatab alandlikkust ja «saatusele» alistumist.

Mitmesuguste tänapäeva usuliste sektide propagandas on tähtsal kohal kahjulik jutlus kõige maise «tühisusest», sellest, et inimene on «ajutine elanik» maa peal («külaline», «rändaja», nagu seda kordavad mitmet-setmet viisi sektantlikud jutlustajad), ja sellepärast ei olevat inimese ülesandeks mitte võidelda inimeste maapealse õnneliku ja rõõmsa elu eest, vaid hoolitseda «omaenda hinge päästmise» eest, elu eest «sealilmas».

Sektantlikud jutlustajad püüavad usklikke veenda, et inimene on «tühine», «patune», «halb». Sellest tehakse järeldus, et kõik inimese püüded maailma ümber korraldada, paremat elu ehitada on kasutud, sest inimesed on niivõrd «halvad», et pole suutelised millekski heaks. «Peaasi, mida kõigi maade kodanlus ja tema reformistlikud sabarakud eriti taotlevad, on see, et hävitada töölisklassi usk oma jõusse, usk oma võidu võimalusse ja vältimatusesse ning teha seega igaveseks kapitalistlik orjus,»¹ ütles seltsimees Stalin partei XVIII kongressil. Mitmesuguste usuliste sektide õpetus, et elutingimuste põhjaliku muutmise eest võit-

¹ J. Stalin, Leninismi küsimusi, Tallinn, 1952. lk. 567—568.

lemine kogu töörahva huvides on kasutu, et töötajad ei ole võimelised neid muutusi teostama, aitab ekspluateerijatel kapitalistlikes maades säilitada oma võimu rahvahulka üle. NSV Liidu tingimustes aga nõrgendab see õpetus usklike inimeste tahet võitluses kommunistliku ühiskonna ülesehitamise eest.

Sektantlikust «moraalist»

Tänapäeva usuliste sektide kohta on iseloomustav see, et eitades töörahva revolutsioonilist võitlust kommunistliku ühiskonna ülesehitamise eest, jutlustades sõnakuulmist ja alistumist ekspluateerijatele, suhtudes põlglikult teadusse ja kultuuri, väidavad nad samal ajal, et nende usuõpetus olevat «kõrge moraali» lätteks. Selle «kõrge moraali» hulka kuulub neil vaenlase armastamise loosung. «Armastage oma vaenlasi, õnnistage neid, kes teid vihkavad ja neavad,» õpetavad sektide juhid, viidates vastavatele kohtadele «pühades» raamatutes. Meie maal on isegi sügavalt usklikud inimesed valdavas enamuses juba ammu aru saanud säärase propaganda reaktsioonilisest ja töörahvale vaenulikust mõttest. NSV Liidu töötajad, sõltumata sellest, kas nad on usklikud või mitte, vihkavad sügavalt imperialiste, fašiste, sõjaõhutajaid, samuti nagu vihkavad imperialistlikke röövleid maailma kõigi maade kõik ausad ja teadlikud inimesed. Nõukogude rahva kangelaslik võitlus teises maailmasõjas fašistlike röövllutajate vastu, kogu maailma tsivilisatsiooni päästmise eest hävitamise ohust, mis ähvardas teda fašistlike röövlite poolt, näitas kujukalt isegi usklikele inimestele usulise «vaenlaste armastamise» jutlustuse kahjulikkust. Sajad miljonid inimesed vihkavad ameerika sõjaõhutajaid. Arvestades kõike seda, püüavad sektantlikud jutlustajad anda nüüd loosungile «armastage oma vaenlasi» näilikult mingisuguse uue tõlgenduse. Ühes 1945. aastasse kuuluvas evangeeliumi baptistide dokumendis ilmus «seletus», kuidas tuleb mõista müütilise Jeesuse Kristuse õpetust vaenlaste armastamisest ja kurjale mittevastupanemisest. Selles «seletuses» öeldakse, et see õpetus käib ainult inimese «isiklike vaenlaste» kohta. «Siin,» öeldakse «seletuses», «isiklike suhete sfääris, on meil vaba voli niisuguste omaduste nagu kannatlikkuse, alistuvuse, armastuse ja halas-

tuse ülesnäitamiseks.» See «seletus» ei ole kuigi veenev ja on mõeldud selleks, et kuidagiviisi looritada «kõige andestamise» ja vaenlaste «armastamise» õpetuse reaktsioonilist sisu. Selle «uue» tõlgenduse mõte seisab selles, et «isiklike vaenlaste» suhtes on inimesel tarvis osutada alistumist ja armastust. Kuid kas polnud fašistlikud koletised Suure Isamaasõja ajal ühtlasi ka iga nõukogude inimese isiklikud vaenlased? Igal nõukogude inimesel oli nimelt ka oma isiklik arve saksa fašistidega, kes tegid määratu suurt kahju meie sotsialistlikule kodumaale, panid toime ennekuulmatuid kuritegusid nende poolt ajutiselt okupeeritud Nõukogude territooriumil ja tõid paljudele ja paljudele Nõukogude kodanikele isiklikku muret ja kannatusi. Ja kas ei ole iga nõukogude inimese isiklikeks vaenlasteks tänapäeva ameerika-inglise sõjaõhutajad, kes ähvardavad meid aatomipommidega ja püüavad takistada meie suurt kommunismi ehitamise tööd? On arusaadav, et ükski nõukogude inimene ei saa omaks võtta mitmesuguste usuliste sektide õpetust nendele röövlitele «andestamisest» ja nende «armastamisest».

Sektantliku «isiklike vaenlaste» armastamise jutlustuse seisukohast tuleb välja näiteks, et korea talupoeg, kelle silme all ameerika fašistid lasevad maha tema naise ja lapsed ning põletavad maha ta maja, peab nähtavasti armastama neid koletisi, osutama neile «alistumist ja halastust»!

Korea naine-ema, kelle käte vahelt ameerika röövlid ja nende lisõnmanlikud marionetid-bandiidid rebivad tema lapse ja löövad vastu tänavasillutist surnuks, peab sektantliku «isiklike vaenlaste armastamise» jutlustuse kohaselt nähtavasti ka armastama neid peletisi kui oma isiklike vaenlasi. Kas pole selge, kuivõrd kahjulik on see õpetus?

Kommunistliku moraali iseloomustavaks jooneks on sotsialistlik humanism, tõeline armastus ja tähelepanu töötava inimese suhtes. Kuid tõeline inimesearmastus sisaldab paratamatult ka siirast viha töörahva vaenlaste, inimkonna vaenlaste vastu. Artiklis «Kelle poolt olete teie, «kultuurimeistrid?»» paljastab suur proletaarne kirjanik M. Gorki äärmiselt ilmekalt säärase jutlustuse variserliku iseloomu, mis propageerib kõigi üldist armastust kõigi vastu ja mis ei sobi kokku töörahva huvidega.

«Heites mulle ette, et ma «jutlustan vihkamist», te soo-

vitate mul «propageerida armastust». Nähtavasti peate mind võimeliseks sisendama töölistele: armastage kapitaliste, sest nad õgivad teie jõudu, armastage neid, sest nad hävitavad viljatult teie maa aardeid, armastage inimesi, kes kulutavad teie rauda teid hävitavate suurtükkide ehitamiseks, armastage lurjuseid, kelle tahtel teie lapsed surevad nälga, armastage neid, kes teid hävitavad oma rahu ja täiskõhu nimel, armastage kapitalisti, sest tema kirik hoiab teid harimatuse pimeduses.»¹

Vaenlaste armastamise jutlus on kasulik töörahva vaenlastele, sest ekspluateerijate ühiskonna tingimustes lepib see rahvahulki nende raske olukorraga, juhtides neid kõrvale revolutsioonilisest võitlusest oma tegeliku vabanemise eest, meie maa tingimustes aga nüristab ta töötajate valvsust, nõrgendab ja summutab viha rahva vaenlaste, Nõukogude riigi vaenlaste vastu.

«Jumal on armastus», s. o. armastus kõikide inimeste vastu; see loosung on välja pandud peaaegu igas evangeeliumi kristlaste-baptistide palvemajas. Vana, hukkuva kapitalismi-maailma ja kasvava, uue kommunismi-maailma vahelise terava võitluse tingimustes, ameerika-inglise imperialistide poolt uue sõja palavikulise ettevalmistamise tingimustes pole jutlustus «armastusest kõigi inimeste vastu» objektiivselt midagi muud kui nõukogude inimeste ja kõigi rahu eest võitlejate valvsuse suigutamine.

Võimas rahupooldajate liikumine, mis praegu on arenenud maakera kõigis nurkades, seab endale eesmärgiks ühendada rahvaste jõupingutused selleks, et nurja ajada ameerika sõjaõhutajate kolmanda maailmasõja kuritegelikke plaane. Sektantlikud jutlustajad aga räägivad, et rahu kõigile inimestele toob müütiline Kristus, et ainult evangeeliumi õpetuse laialdane levik maa peal tegevat lõpu sõdadele, vaesusele ja ebavõrdsusele. Sellest järeldub, et töörahval endal pole tarviski võidelda rahu eest, vabaduse eest, vaid ta peab kannatlikult ootama, kuni «ristiisu õpetuse valgus» valgustab kõiki rahvaid, kõiki inimesi, sealhulgas ka sõjaõhutajaid, töörahva vaenlasi. Kas maksab rääkidagi, et ekspluataatorlikel klassidel, rahu vaenlastel, mitte üksi pole midagi sellise propaganda vastu, vaid et nad seda ka igati toetavad, sest see suigutab rah-

¹ M. Gorki, „Kelle poolt olete teie, „kultuurimeistrid“?“, Tallinn, 1949, lk. 34.

vaste valvsust ja maskeerib imperialistlike agressorite veriseid kavatsusi.

See tõsiasi, et usuliste sektide liikmed koos kõigi töötajatega järjest aktiivsemalt rahu kaitseks välja astuvad, tõendab, et nad ka ise veenduvad selle usulise õpetuse paikapidamatuses, et rahu on taeva and.

Viimastel aastatel figureerib sektantlikes jutlustes sageli patriotismi, kodumaa armastuse teema.

Sektantlikud jutlustajad ei või arvestamata jätta seda asjaolu, et nõukogude inimeste hulki on vallanud suur sügav nõukogude patriotismi tunne — armastuse tunne oma sotsialistliku kodumaa vastu. Seepärast väidavad nad, et nende usuõpetus toetavat ja aitavat kaasa ka selle tunde tugevnemisele. Ons see nii?

Nõukogude inimesel on ainus, palavalt armastatud kodumaa — Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liit, uue maailma — kommunismi — lipukandja. Sektantlikud tähenärijad aga sisendavad usklikele inimestele kahjulikku mõtet, et neil on kaks «isamaad»: üks — «taevane isamaa» ja teine maapealne, ja et inimese peamised mõtted peavad olema suunatud eelkõige «taevase isamaa» poole.

Nõukogude inimeste loosungiks, mis määrab kogu nende elu mõtte, on loosung «Edasi, kommunismi poole!» Evanageeliumi kristlaste-baptistide jutlustajad püstitavad vastuks sellele näiteks niisuguse loosungi: «Edasi, igavese Kaanani poole!» Mis on see «igavene Kaanan»? Tuleb välja, et jutlustajad mõtleavad selle all «hauatagust» elu.

Seega juhib sektantlik propaganda usklike inimeste tähelepanu ja jõupingutusi viirastusliku õnne lubadustega taevas kõrvale aktiivsest võitlusest kodumaa huvide, sotsialismi eest.

Vaenu kollektiivi, teadmiste, kultuurse ja jõuka elu vastu, ühiskonnast eraldumist — niisuguseid «kõlbelisi omadusi» kasvatatakse sektantliku usuõpetusega.

Karl Marx kirjutas usu kohta, et see on «rahva oopium». V. I. Lenin nimetas usku «vaimseks puskariks». Niisuguseks oopiumiks on ka usuline sektantlus, sest uimastades usklikku, sisendades talle «kogu maise asjatuse ja tühisuse» mõtet, kasvatab ta inimeses vaateid, mis on võõrad eesrindlikele ühiskondlikele ideaalidele, võõrad kommunistlikule ülesehitustööle.

Sünget pessimismi ja väljapääsematust õhkub «seitsmenda päeva adventistide» sekti usuõpetusest, mis toodi

Venemaale läinud sajandi 90-ndatel aastatel Ameerikast. See õpetus kuulutab «Kristuse peatset maa peale tulekut» ja «maailma lõppu». Selle sekti juhid mõtlevad välja mitmesuguseid «märke», mis pidavat seda kinnitama. Nende tõenduse järgi olevat niisugusteks «märkideks» näiteks komeedid, päikesevarjutused, meteorid, sõjad, aatomi-pommi leiutamine jne. Nende muinasjuttude eesmärgiks on külvata töötajate seas ärevust, meeolelu langust, pessimismi, murda nende tahet, hävitada usku oma jõusse.

Adventistide sekti juhid ja jutlustajad on korduvalt ennustanud isegi «maailma lõpu» «täpseid» tähtpäevi ja kutsunud usklikke üles selleks päevaks ette valmistuma. Kuid määratud päev jõudis kätte, midagi säärast ei juhtunud, ja kõik adventistide ennustused osutusid tühjaks jaburduseks. Kuid see ei takistanud jutlustajaid uusi ja uusi tähtpäevi nimetamast.

Kogu maailmas käib terav võitlus imperialismi ja sõja jõudude ning rahu ja demokraatia jõudude vahel, kusjuures esimeste eesotsas on Ameerika Ühendriigid ja teiste eesotsas on Nõukogude Liit. Selles võitluses toetab Nõukogude Liitu kogu eesrindlik inimkond.

Nõukogude inimese elu suureks eesmärgiks on kommunismi ülesehitamine, loov tegevus rahva heaks. Just see eesmärk ongi nõukogude inimeste tõeliseks elumõtteks. Miski ei saa olla kõrgem ja üllam sellest eesmärgist.

Armastus kodumaa vastu, Lenini-Stalini partei vastu, selge mõistus, iseloomukindlus, südidus, optimism, sitkus, kangelaslikkus, mehisus, õilsus, püüd edasi, uue, helge tuleviku poole — need on eesrindliku nõukogude inimese iseloomujooned. Kõik see läheb põhjalikult lahku usulise sektantluse õpetusest, mis räägib, et inimene on tühine, tahtejõuetu, kadumisele määratud ja patune.

Sektantlikud jutlustajad armastavad rääkida, et nad jutlustavat kõige «täiuslikumat», «kõlbelisemat» elu, et nad seisvat «tugeva perekonna eest», «karske elu eest», «võrdsuse, vennluse ja inimestevahelise sõpruse» eest, olevat suitsetamise vastu, ropendamise vastu jne.

Sektantlikud jutlustajad väidavad näiteks oma jutlustes, eriti kui need on naistele määratud, et ainult need, kes võtavad omaks nende õpetuse ja järgnevad sellele, on suutelised ehitama tugevat perekonda. Tegelikult pole see põrmugi nii. Selleks pole sugugi vaja usulise sekti pooldaja olla, et suuta kindlat perekonda asutada. Kümned miljonid

nõukogude inimesed — töölised, kolhoosnikud, haritlased —, kel ei ole midagi ühist usuga ega usulise sektantlusega, elavad üksmeelsetes, tugevates perekondades, mis on rajatud nende liikmete vastastikusele armastusele ja austusele. Nõukogude seadusandlus perekonna ja abielu alal on kõige eesrindlikum seadusandlus, mis tagab tõepoolest kindla perekonna, sest ta lähtub vastandina usule ja kodanlikele perekonnaseadustele meeste ja naiste võrdsusest, tõelisest hoolitsusest laste eest.

Seega on väide, et tugev perekond võib põhineda ainuüksi usul, nõukogude inimeste laimamine, sest usk kinnitab meeste ja naiste ebavõrdsust nii perekondlikus kui ka ühiskondlikus elus.

Just nõukogude võim, partei, kommunistlik noorsooühing, ametiühingud, ühiskondlikud organisatsioonid töötavad õigel viisil kultuursete inimeste, uue ühiskonna teadlike ehitajate kasvatamiseks.

Sektantlikes kogudustes sugereeritakse usklikele kõigest väest individualismi ja egoismi. Hoolitsus «oma hinge päästmise» eest, isikliku «lunastuse» eest «Kristuses» — niisugune on ekspluataatorlikus ühiskonnas valitseva individualismi usuline väljendus.

Nõukogude inimeste tegevuses on peamiseks hoolitsus ühiskonna eest, oma sotsialistliku kodumaa eest. Selle nimel on nõukogude inimesed teinud ja teevad ajaloos ennemägematuid kangelastegusid.

«Isikliku täiustumise» küsimuse esiletõstmine sektantlike jutlustajate jutlustes on objektiivselt arvestatud selleks, et nõukogude inimeste tähelepanu tänapäeva tähtsatelt ja otsustavatelt ülesannetelt kõrvale juhtida.

«Kõlbeliste normide» hulgas tõstavad sektantlikud jutlustajad esile karskust ja mittesuitsetamist. Kuid iga terve mõistusega inimene saab aru, et ei suitsetamine ega mittesuitsetamine ei saa mingil määral mõjutada inimühiskonna elukäiku. Keskendades usklike tähelepanu niisugustele tühiasjadele, takistavad sektantlikud jutlustajad neid aru saamast tähtsamate sündmuste olemusest. Samuti on lugu karskuse küsimusega. Sektantlik karskuse jutlustamine mätsib kinni nende pahede tõelised põhjused, mida tekitab inimühiskonnas kapitalism ja milleks NSV Liidu tingimustes on kapitalismi igandid inimeste teadvuses. Igasugused reaktioonilised moralistid väidavad, et inimene olevat oma «loomu poolest» paheline, patune ja kuri-

tegelik, ja et kui ta elab halvasti, siis mitte ekspluateerijate süü läbi, vaid sellepärast, et ta joob ja suitsetab. Nii-sugune jutlus juhib töörahva viha kõrvale kapitalistidelt — tegelikelt süüdlastelt rahva viletsuses.

Ameerika Ühendriikides, kus baptismil on suur mõju, on kuritegevus, joomine ja liiderlikkus väga levinud. Tohutute rikkuste koondumine käputäie rikaste kätte, miljonite inimeste vaesumine, elementaarsete elutingimuste tagamatus töötajatele ja noorsoole — kõik see põhjustabki kuritegevuse kasvu. Ajakirjanduse andmeil registreeriti 1949. aastal Ameerika Ühendriikides 1 763 290 suurt kuritegu. Samal aastal oli Ameerika Ühendriikides iga päev 162 tapmisjuhtu, 239 inimesele tungiti relvastatult kallale ja peale selle pandi toime veel 2800 muud kuritegu. Kus on siis siin usu «heategev» mõju, eriti sektantliku, baptistliku usu mõju?

NSV Liidus, kus nõukogude inimeste materiaalne heaolu ja kultuuriline tase pidevalt tõusevad, hakkavad sellised pahed nagu joomine, huligaansus ja kuritegevus ikka enam kaduma. Kodanlikes riikides aga soodustab kapitalismi olemus ise kuritegevuse kasvu. Valitsevad ringkonnad, kes on kuritegeliku maailmaga kokku kasvanud, ergutavad kuritegevust ja kurjategijaid, nagu see on Ameerika Ühendriikides.

Sektantlike organisatsioonide niinimetatud «kõlblusereeglid» perekonnaelu, naise, lastekasvatuse jne. kohta, s. t. see, millega nad katsuvad mahajäänuid elanike kihte, eriti naisi, oma võrku püüda, on reaktsioonilised ja töörahvale kahjulikud. Teatavasti jutlustavad kõigi usundite «pühakirjad» — piibel, koraan, talmud — põlastust naise vastu, peavad teda asjaks, mehe omandiks ja sisaldavad palju alatuid, laimavaid õpetusi naise kohta. Sektantlik usk ei viska neist «pühakirjadest» midagi välja ja võtab tervikuna omaks selle jõleda suhtumise naisesse. Tõsi, nüüd, kus naine on muutunud meie maal suureks jõuks, pole sünnis jutlustada naisest nii, nagu temast räägitakse piiblis. Sektide jutlustajatel tuleb keerutada, piibli sõnu «uut moodi» tõlgendada. Kuid vaatamata nende võtteile jääb iga usu, sealhulgas ka sektantide poolt tunnustatava usu suhtumine naisesse endiseks.

Evangeeliumis öeldakse: «Naine peab oma meest kartma», «Naised, kuulake oma mehe nagu issanda sõna, sest mees on naise pea», «Naine ei tohi õpetada...», vaid

peab vait olema.» Ristiusu kiriku õpetuse järgi on naine kogu maailma kurjuse kehastus jne. Kas sektantlikud jutlustajad loobusid sellest õpetusest naise kohta? Ei, ei loobunud. Ometi moodustavad naised sektantlikes kogudustes enamiku. Et mitte koguduste naisliikmete seas rahulolematust välja kutsuda, räägivad sektantlikud jutlustajad nüüd, et piibli põlglikke õpetusi naise kohta tuleb mõista «tingimisi». Samal ajal ei lubata naisel kui usu seisukohast «mittetäisväärtuslikul olendil» sektantlikes kogudustes preestriks olla. Naised võivad olla ainult «diakonissideks», ja ka diakonissideks võivad evangeeliumi kristlaste baptiste juures naised saada ainult siis, kui nad on «ausad, karsked ja mitte keelepeksjad», nagu õpetab põlastavalt sektantlik dogmaatika, mis väidab, et enamikul naistel neid eeldusi ei ole.

Sektantide vaimulike laulude hulgas on spetsiaalseid naistelaule, milles korratakse ekspuaterijate laimu naise kohta, nagu oleks tema raske saatus jumala enese poolt määratud karistuseks «pattulangemise» eest. Usundi suhtumisest naisesse kirjutas A. M. Gorki: «...Naisel tuleb eriti hästi meeles pidada, et kirik on tema iidne, väsimatu ja kõige julmem vaenlane.» Väiksemaks naise vaenlaseks ei ole ka sektantlik kirik oma näiliku, petliku «võrdsusega Kristuses».

Sektandid tunnistavad «seaduslikuks» ainult oma kiriku poolt pühitsetud abielu. Nende reeglite järgi võivad abielluda ainult üheusulised. Rõhuv enamik nõukogude noori ei tunne abielludes mingit vajadust kirikliku talituse järele, mis alandab inimese väärikust.

Töötajate liigitamine usutunnistuse järgi on iga usundi, sealhulgas ka sektantluse üks reaktsioonilisemaid külgi.

Õeldust järeldub, et sektantlikud «kõlblusreeglid» on läbi ja läbi kodanlikud, silmakirjalikud ja töötajate huvidele vaenulikud.

Kommunistlik moraal — see on moraal, mis ühendab töötajaid võitluses kommunismi võidu nimel klassirõhumise ja ekspuaterimise vastu. Seepärast läbib kommunistlikku moraali kõrge ideelisus. Ta ei tunne lahkuminekut sõna ja teo vahel. Ta õpetab lõpuni ustav olema kommunismi üritusele. Ta kasvatab rahvas mehisust, püsivust, printsiipaalsust. Meile on kõlbeline kõik, mis aitab kindlustada meie maad, mis aitab ehitada kommunismi, mis teeb nõukogude rahva veel tugevamaks ja võimsamaks.

Vastupidi, ebakõlbeline on meile kõik, mis segab, kahjustab kommunisti ehitamist.

Kommunistliku moraali vaimus kasvatatud nõukogude inimestele on võõras sektantlik pessimismi ja individuaalsi ideoloogia, hoolitsus oma «hinge» «isikliku lunastuse» eest. Nõukogude inimesele on kodumaa huvid, kogu rahva huvid kõigest kõrgemal. Ühiskondliku omandi rohkendamise ja kaitsmine, tööviljakuse suurendamine, sotsialistliku riigi kindlustamine — see on nõukogude inimesel esiplaanil.

Iga teistsugune moraal, mida vastandatakse kommunistlikule moraalile, hoolimata sellest kui looritatud ta on, on reaktsiooniline, kisub tagasi, ei vii edasi.

Religioonil ei ole üldse oma erilist moraali, ta ei loo seda ega ole selle lätteks. Religioon (sealhulgas muidugi ka sektantlik) ainult teeb pühaks ja tõstab «jumaliku ilmutuse» astmele ekspluateerijate klasside moraali, esildab teda «jumala häälena». Ta õigustab, toetab ja pühitseb inimeste käitumise norme ja reegleid, mis on kasulikud kodanlusele.

Välismaised sektantlikud organisatsioonid ameerika-inglise imperialistide teenistuses.

Kapitalistlikes maades kasutab kodanlus oma võimu kindlustamiseks, võitluseks kommunistlike ideede kasvava mõju vastu rahvahulkades, uue sõja ettevalmistamiseks NSV Liidu ja rahvademokraatia maade vastu teiste vahendite seas laialdaselt ka mitmesuguseid usulisi organisatsioone. Imperialistlikku kodanlust teenivad tões ja vaimus Vatikan, see katoliku kiriku organisatsiooni keskus, ning samuti ka teiste kirikute mitmesugused ühendused, misjonäride ja teised mitmesuguste usutunnistuste usuorganisatsioonid.

V. I. Lenin kirjutas 1913. aastal artiklis «Mahajäänud Euroopa ja eesrindlik Aasia», et Euroopas «on saabunud niisugune ajalooline moment, kus valitsev kodanlus hirmust kasvava ja tugevneva proletariaadi ees toetab kõike mahajäänut, väljasurevat, keskaegset. Väljasurev kodanlus ühineb kõigi oma aja äraelanud ja väljasurevate jõududega, et säilitada vankumalöönud palgaorjust»¹.

¹ V. I. Lenin, Teosed, 19. kd., lk. 77 (v. k.).

Seda olukorda võib käesoleval ajal eriti kujukalt jälgida Ameerika Ühendriikides, maal, mis on maailma reaktsiooni keskuseks ja juhib kõige reaktsioonilisemaid, kõige tumedamaid fašistlikke jõude kõigis maailma kapitalistlikes maades.

Ameerika Ühendriikides kiusatakse taga vaba mõtet, õhutatakse rassi-, rahvuslikku ja usulist vaenu ning on käimas kogu ühiskondliku elu kiire fašiseerimise protsess.

Ameerika Ühendriikides on kodanlus rakendanud oma teenistusse ka kõik võimalikud usuorganisatsioonid. Äärmiselt reaktsioonilist osa mängivad seal paljud katoliku, baptisti, evangeeliumi, adventisti, juudi ja teiste kirikute juhid.

Töötajate demoraliseerimiseks Ameerika Ühendriikides, Inglismaal ja teistes kapitalistlikes maades propageerivad ja ergutavad imperialistid iga liiki idealistlikke filosoofilisi koolkonnakesi, millede ülesandeks on pidada võitlust teadusliku, materialistliku maailmavaatega, kommunismi ja demokraatia vastu, külvata müstikat, obskurantismi.

Kirikute ja mitmesuguste usukultuste reaktsioonilise võimalikkonna kontrolli all on Ameerika Ühendriikides rahvaharidustöö, kultuuri-, heategevad, ravi-, spordi- ja teised asutused. Kogu nende tegevus on suunatud sellele, et kasvatada alandlikke ja kuulekaid kapitali orje, kes oleksid valmis kannatlikult kandma kõiki ekspluataatorliku korra jõledusi ja olema imperialistlikele agressoritele kahurilihaks. Usuorganisatsioonid on Ameerika Ühendriikides ja teistes kapitalistlikes maades tuhandete niitidega seotud riigiga. Ameerika kapitaliga on kõige tihedamalt seotud katoliku kiriku keskus Vatikan, see rahvusvahelise reaktsiooni tugi, usupimeduse keskus, NSV Liidu leppimatu vaenlane, demokraatia, progressi ja kommunismi vaenlane. Ka mitmesuguste usuorganisatsioonide teiste kirikute juhid on kapitali truud teenrid.

Ameerika Ühendriikides on 57 protestantlikku sekli (presbüterlased, baptisid, adventistid, mennoniidid, metodistid, Jehoova tunnistajad, luterlased, reformaadid, evangelistid, vabad kristlased jt.). Enamik protestantlikke kirikuid ajab reaktsioonilist, demokraatiavastast poliitikat, toetades täielikult ameerika imperialistide anastusplaane. Tavitseb ainult ütelda, et niisugust suurt protestantlikku organisatsiooni Ameerika Ühendriikides, nagu «Ameerika risti-usu kirikute föderaalnõukogu» juhivad kogu maailmale

tuntud sõjaõhutajad baptistid John Foster Dulles ja Charles Taft. Baptist on ka Ameerika Ühendriikide endine president Truman, kes varjas oma kuritegelikku inimesevihkajalikkutegevust usulise variserlikkusega. Aatomi-«ülipommi» valmistamise kohta käivatele käskkirjadele alla kirjutades, rahvademokraatia maades spionaaži- ja diversioonitegevust organiseerides ning uue maailmasõja ettevalmistust forsseerides kuulutas see Juduška Golovljov ühtlasi kogu Ameerikas välja «üldrahvusliku palve päevi kestva rahu heaks». Trumani käsilased kindralid McArthur ja Ridgway panid Jumala nimega huulil Koreas toime veriseid kuritegusid ja nimetasid Korea rahulike elanike mahalaskmist «kõrgema usulise akti teostamiseks».

Baptistlikul kirikul on kõigist protestantlikest kirikuist Ameerika Ühendriikides kõige rohkem liikmeid (umbes 50 000 kogudust). Rea osariikide (eriti lõuna-osariikide) usuelus etendavad baptistid juhtivat osa. Fašistlik Ku-Klux-Klani jõuk, mis koosneb peamiselt «ägedaist protestantidest», nimetas neis osariikides just baptiste «Klani usuliseks toeks».

Baptistide hulgas oli Ameerika Ühendriikides minevikus ja on ka praegu kõige silmapaistvamaid miljardäre, imperialistlike trustide peamehi, presidente, ministreid, senaatoreid ja teisi ameerika röövelliku imperialismi eestvedajaid, nagu endised presidendid Theodore Roosevelt, Coolidge ja Truman ning autokuningas Ford, kes on tuntud oma rafineeritud meetodite poolest tööliste ekspluateerimisel ja oma variserlikkusega. Baptist oli Massachusettsi osariigi kuberner Fuller, kelle käsul 1927. aastal hukati elektritoolil Sacco ja Vanzetti. Baptist on Green — üks Ameerika Tööföderatsiooni liidreid, rahvusvahelise ametiühinguliikumise reetja ja lõhestaja. Innukad baptistid on miljardärid Rockefellerid. John D. Rockefeller noorem jutlustas isiklikult baptistlikus kirikus ja õpetas lapsi baptistlikus püüpäevakoolis. See «vend Kristus», naftakuningas, on tuntud veriste arveõjenduste organiseerijana töölistega. Just tema finantseeris baptistlike vaimulike spionaaži- ja terroristlikku tegevust rahvademokraatlikus Bulgaarias.

Baptism on ühendatud ülemaailmseks organisatsiooniks. Washingtonis asub ka Baptistide Ülemaailmse Liidu täitevkomitee, mis mõni aasta tagasi asus sinna Inglismaalt ja on tegelikult Ameerika riigidepartemangu filiaalsiks. Viimasel, seitsmendal baptistide ülemaailmsel kong-

ressil, mis toimus 1947. a. Kopenhaagenis baptismi ameerika ninameeste juhtimisel, arutasid kongressi liikmed niisuguseid kaugeltki mitte usuteaduslikke probleeme, nagu on kommunismi vastu võitlemise küsimused. Üks ettekandjaid sellel kongressil oli kurikuulus uue sõja õhutaja Harold Stassen, sama Stassen, kes 6. detsembril 1950. a., tegutsedes Tokios McArthuri hääletoruna, nõudis oma hüsterilises kõnes mere- ja õhurünnakute laiendamist Hiina vastu, ühtlasi ka aatomipommi kasutamist.

Ameerika Ühendriikidesse on koondunud ligemale kolm neljandikku «seitsmenda päeva adventistide» üldarvust. Selle sekti juhid sugereerivad töötajaile, et asjatu ja kasutu on võidelda rõhutute ja eksploateeritavate huvides maailma ümberkorraldamise eest, ja kutsuvad neid üles koondama selle asemel kõiki mõtteid ettevalmistusele «peainglite pasunahelide» vastuvõtmiseks, mis pidavat kuulutama «maailma lõppu».

Enamik Ameerika Ühendriikide ja teiste kapitalistlike maade protestantlike organisatsioonide juhte suhtub, vastupidiselt nende organisatsioonide lihtliikmete taatele ja huvidele, vaenulikult kogu maailma töötajate võitlusse uue sõja vastu. Pärast teist maailmasõda loodud protestantlik Ülemaailmne Kirikute Nõukogu, mille üheks juhiks on sama sõjaõhutaja baptist Dulles, ühendab praegu oma reaktsioonilist, demokraatiavastast tegevust Vatikani — selle ameerika imperialistide truu teenri — õonestustegevusega.

Oma agressiivsete plaanide teostamiseks teevad ameerika imperialistid visa tööd katoliku ja protestantliku kiriku organisatsioonide ning samuti ka teiste usundite kirikute organisatsioonide ühendamiseks.

Tänapäeva katolitsismi ametlikuks filosoofiaks on niiniimetatud «tomism» — XIII sajandi teoloogi Aquino Thomase moderniseeritud õpetus. See reaktsiooniline «filosofia» nõuab loobumist teadusest, selle allutamist religioonile ja väidab, et inimene on suuteline tunnetama vaid «alamat liiki» tõesid ja et tõeline tõde on antud inimestele ainult «jumalikus ilmutuses». «Tomism» on Ameerika Ühendriikides ja Euroopa kapitalistlikes maades ameerika imperialismi ideoloogiliseks relvaks võitluses materialismi ja ateismi vastu, kommunismi vastu.

Samasugusteks teadusliku maailmavaate, progressi ja demokraatia vaenlasteks ning fašismi käsilasteks on niini-

metatud «personalismi» jutlustajad protestantlike teoloogide leerist, kelle hulgas tähtsal kohal on baptistid. Need reaktsioonilised «filosoofid» (samad papid, kuid ilma papi-rüüta) püüavad lepitada usku ja mõistust, põhjendada usku erilisse, «ratsionaliseeritud» jumalasse. Nagu «tomistidki», nii muudavad ka «personalistid» filosoofia usuteaduse ümmardajaks, kandes zooloogilist viha materialistliku teaduse, marksismi vastu. Samuti nagu «tomistid» põhjendavad ka «personalistid» oma reaktsioonilise filosoofiaga uue sõjakäigu ettevalmistamist NSV Liidu ja rahvademokraatia maade vastu ning ameerika plaane maailmaavalitsuse saavutamiseks.

Ameerika imperialistid on muutnud paljud usulised organisatsioonid ja sektid vahetult oma sponaaziagentuuriks töölisliikumise ja demokraatia leeri vastu. 15 evangelistliku (baptistliku, metodistliku, kongregatsioonistliku jt.) kirikutegelase protsess Bulgaarias 1949. a. paljastas, et õonestustegevust, mida need «vennad Kristuses» teostasid, finantseeris Rockefeller ja et kõik nende kirikutegelaste vandenõu niidid viisid Washingtoni. «Jehoova tunnistajate» usulisse sekti kuuluvate spioonide ja diversantide süüdimõistmine Saksa Demokraatlikus Vabariigis ja Poola Rahvavabariigis 1950. a. näitas samuti, et nende usuga maskeeritud vandenõulaste kogu spionaažitegevuse innustajateks olid ameerika imperialistid, kes juhtisid nende õonestustegevust selle sekti rahvusvahelise keskuse kaudu, mis asub Brooklynis (Ameerika Ühendriikides). «Jehoova tunnistajate» sekti organisatsioonid arendasid Wall Streeti käske täites Poolas salakuulamist ja diversioonitööd, organiseerisid kuritahtlikku laimupropagandat rahuliikumise pooldajate vastu. Ameerika imperialistlike ringkondade näpunäitel tegid «Jehoova tunnistajate» sekti liikmed elanike hulgas agitatsioonitööd Poola ja NSV Liidu sõpruse ja liidu vastu, püüdsid igati nõrgendada riigi kaitsevõimet, astusid välja riigi poolt läbiviidavate reformide vastu. Salakuulamise ja diversioonide teostamiseks Poolas Wall Streeti kasuks sai «Jehoova tunnistajate» sekti juhtkond ameerika imperialistidelt tohutuid summasid. Kahjuritööd tegi sama sekt ka Saksa Demokraatlikus Vabariigis.

Usulisi eelarvamusi kasutades püüavad ameerika ja inglise imperialistid kiriklike ja eriti sektantlike organisatsioonide kaudu tekitada lõhet rahupooldajate ridades. Wall Streeti näpunäitel kuulutasid mitmete kirikute juhtivad

tegelased töötajate rahuliikumise «kommunistide salasepitsuseks» ning laimavad NSV Liitu ja rahvademokraatia maid.

Kuid tänapäeva suurim ja võitmatu liikumine — võitlus rahu eest — on haaranud sadu miljoneid inimesi, sõltumata nende poliitilistest ja usulistest veendumustest. Usu kasutamine rahvusvahelise reaktsiooni poolt sõjaõhutamise vahendina, võitluseks demokraatliku leeri vastu, rahupooldajate vastu leiab ka usklিকে eneste poolt järjest kasvavat vastupanu. Eredaks näiteks on allkirjade kogumine Stokholmi üleskutsele aatomirelva keelamise kohta. Sellele üleskutsele, samuti nagu rahupakti sõlmimise nõudmisele viie suurriigi vahel, kirjutasid Vatikani ja reaktsiooniliste kiriklaste kõigile «needmistele» ja hirmutamistele vaatamata alla miljonid katoliiklased, protestandid, õigeusulised, muhameedlased, budhausulised ja teiste usundite pooldajad. Samuti näitas teine ülemaailmne rahupooldajate kongress, mis toimus 1950. a. Varssavis, et rahuliikumisega on liitunud ka paljud usulised organisatsioonid ühes oma juhtidega.

Pole kahtlust, et töötajad, sõltumata nende usulistest veendumustest, saavutavad võidu võitluses rahu, demokraatia ja sotsialismi eest, sõja ja agressiooni leeri vastu.

*

Meie maal mõningal määral levinud usuline sektantlus on rafineeritud, «puhastatud» religioon. Sektide juhid püüavad uute meetodite ja võtetega propageerida sama reaktsioonilist, ebateaduslikku usulist ideoloogiat. Sektantlusele on täiel määral kohandatavad V. I. Lenini sõnad:

«Miljon füüsilisi patte, pahesid, vägivalda ja taude avastatakse hulkade poolt märksa kergemini ja nad on seepärast palju vähem ohtlikud kui peen, vaimne, kõige kaunimasse «ideelisse» rüüsse riietatud idee jumalakest.»¹

Usulise sektantluse reaktsioonilise osa paljastamine on tema oludega kohanemise võime tõttu, tema «demokraatliku» kirikliku organisatsiooni tõttu sageli keerulisem kui teiste usundite kahjulikkuse paljastamine. Seda rohkem aga on tarvis seda teha.

¹ V. I. Lenin, Teosed, 35. kd., lk. 90 (v. k.).

Ideeline võitlus usulise sektantluse nagu igasuguse teise usundi vastu on võitlus kommunistliku maailmavaate võidu eest.

Süsteemaatiline ideeline võitlus sektantluse ebateadusliku, reaktioonilise ideoloogiaga on osa meie üldisest ideoloogilisest võitlusest teadusliku, materialistliku maailmavaate täieliku võidu eest.

SISUKORD

Mis on usuline sektantlus ja selle tekkimise põhjused	3
Sektantlus Venemaal	7
Kaasaegne sektantlus NSV Liidus	12
Sektantlikust „moraalist“	19
Välismaised sektantlikud organisatsioonid ameerika-inglise imperialistide teenistuses	27

Toimetaja R. Mägi.

Tehniline toimetaja E. Ridala.

Korrektorid A. Sepp ja
E. Tilk.

Ladumisele antud 16. IV 1953.
Trükkimisele antud 14. V 1953.
Trükiarv 10 000. Paber 54×84,1/16.
Trükipoognaid 2,25. Formaadile
60×92 kohaldatud trükipoog-
naid 1,85. Arvutuspoognaid 1,88.
MB-04486. Tellimise nr. 787.
Trükkkoda «Punane Täht», Tal-
linn, Pikk t. 54/58.

На эстонском языке.

Hind rbl. 1.—

Rbl. 1.—

A
17346

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00815518 8